

ი. ჟორდანიას სახ. საქართველოს საწარმოო ძალებისა და ბუნებრივი რესურსების შემსწავლელი ცენტრის 2023 წლის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის დარგობრივი კომისიის შეფასების შედეგები

დამტკიცებულია დარგობრივი კომისიის სხდომაზე, ოქმი N2, 12.06.2024 წ.

სამეცნიერო კვლევითი საქმიანობის კრიტერიუმები (კომპონენტები)	სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის შეფასება, რეკომენდაციები
პროგრამული დაფინანსებით გათვალისწინებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტების შესრულების შედეგები	ანალიზი პროექტი - საქართველოს ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და რეგიონების (მხარეების) საწარმოო ძალების მდგრადი განვითარების პრობლემების კვლევა (2022-2026) ზემოაღნიშნული პროექტის ფარგლებში 2023 წელს ცენტრში შესრულდა 9 ქვეპროექტი, მათ შორის: 5 გარდამავალი და 4 დასრულებული. ქვემოთ წარმოდგენილია თითოეული მათგანის მოკლე ანალიზი. 1. ქვეპროექტი: „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რესურსების კომპლექსური (ინტეგრალური) მართვის სისტემის ფორმირების კონცეპტუალურ-მეთოდოლოგიური მიდგომები“. ქვეპროექტში ჩართულია შემდეგი მეცნიერი თანამშრომლები: ნ.ჭითანაგა – ხელმძღვანელი, შემსრულებლები: რ. ფირცხალავა, ვ.ზეიკიძე, ი.ახალბედა-შვილი, დ.გამეზარდაშვილი. ქვეპროექტის ფარგლებში დამუშავებულია სამი თემა: თემა: 1) მიწათმოწყობა - მიწის რესურსების მართვის სისტემაში. ნაშრომში დახასიათებულია მიწათმოწყობის სამუშაოებს მრავალფუნქციური მნიშვნელობა. კერძოდ, მიწის ფართობის არსებული მდგომარეობის შეფასება, მათი რაციონალურად გამოყენების ღონისძიებათა შემუშავება, მიწის კანონმდებლობის დაცვის პირობების შექმნა, მიწის დაცვის ღონისძიებათა განხორციელება, მიწის ბაზრის ფორმირება-ფუნქციონირება და სხვ. განსაკუთრებით იზრდება ტერიტორიული (სამეურნეობათა-აშორისი) მოწყობის მნიშვნელობა. პირველ რიგში გადასაწყვეტია მიწის კონსოლიდაციის პრობლემაც. მიწათსარგებლობის ტენდენციათა მეცნიერული ანალიზის საფუძველზე კონცეპტუალურად და მეთოდოლოგიურად განსაზღვრულია მიწათსარგებლობაში არსებული გამოცდილების სრულყოფის გზები, ამოცანები, ტექნოლოგიები. დადგენილია, რომ ამოსავალი აქ უნდა იყოს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების პოტენციალის (ინტენსიურთან ერთად ექსტენსიური ათვისება) რაციონალური გამოყენება, რაც უპირველეს ყოვლისა, ნიშნავს მიწის ნაყოფიერების მიზნობრივად ამაღლებას. ამიტომ მომავალშიც უნდა დარჩეს მთავარ პრინციპად მიწათმოწყობის სახელმწიფოებრივი და სამართლებრივი ხასიათი, სოციალურ-ეკონომიკური შინაარსის კონკრეტულ რეალობასთან (დინამიკასთან) ადაპტირების პრინციპი. მიწა, როგორც ბუნებრივი სიმდიდრე, წარმოების საშუალება, მრავალფუნქციონალურობით ემსახურება ადამიანს, მის კეთილდღეობას. აქედან იგაკეტიებულია დასკვნა, რომ მიწათმოწყობა - როგორც პროცესი, სისტემატიურად სრულყოფას, ფუნქციების გამრავალფეროვნებას, გლობალიზაციისა და ლოკალიზაციის

პროცესებზე ზემოქმედების მობილური მექანიზმების (ადაპტირების) გამოყენებას საჭიროებს.

იმის გათვალისწინებით, რომ ფაქტობრივად თავიდან უნდა ჩამოყალიბდეს მიწათმოქმედების სისტემა, აუცილებელი გახდა მიწათმოქმედების თანამედროვე გამოცდილების, ამ სფეროში სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის სიახლეების და მეცნიერების სხვადასხვა დარგების მიჯნაზე ჩამოყალიბებული მიდგომების, პრინციპების შესწავლა და ადგილობრივი პირობების შესაბამისად ღონისძიებების განსაზღვრა.

მიწათმოქმედების ახალი სახელმწიფო პოლიტიკის შესამუშავებლად განსაზღვრულია მთავარი ამოცანების ჩამონათვალი:

- საქართველოს ტერიტორიის მიწის რესურსების გამოყენებისა და დაცვის მდგომარეობის შესწავლა, შესაბამისი პროგრამებისა და მიწათმოქმედების გენერალური სქემის შემუშავება; ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული ერთეულების, მიწის ნაკვეთების საზღვრების გამიჯვნა; მიწათმოქმედების პროექტების შედგენა;

- ნიადაგის დაცვის, დაზიანებული მიწების, ახალი მიწების ათვისების, ნიადაგის შენახვისა და ნაყოფიერების ამაღლების მიზნით შესაბამისი პროექტების დამუშავება;

- ქალაქის, დაბის, სოფლის დასახლებების საზღვრების დაზუსტება;

- ტოპოგრაფიულ-გეოდეზიური, კარტოგრაფიული, ნიადაგობრივი, აგროქიმიური და სხვა გამოკვლევების ჩატარება; მიწის რესურსების გამოყენების მდგომარეობის შესახებ რუკებისა და ატლასების შედგენა; მიწის რესურსების ინვენტარიზაციის ჩატარება და სხვ.

- მსოფლიო გამოცდილება, მათ შორის ჩვენი ქვეყნის გამოცდილებაც, ადასტურებს, რომ მიწათმოქმედება როგორც მიწის რესურსების სახელმწიფო მართვის ფუნქცია (მეთოდი) უნდა განხორციელდეს შესაბამისი კანონმდებლობით. პირველ რიგში საჭიროა დამუშავდეს საქართველოში "მიწის კოდექსი" და "მიწის კადასტრი", რომლებშიც მიწის რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და დაცვის სამართლებრივი, ეკონომიკური, ეკოლოგიური, ორგანიზაციული საფუძვლები კომპლექსურად იქნება განსაზღვრული.

ნაშრომში რეკომენდებულია, რომ სახელმწიფო მიწის კადასტრი მოიცავდეს ქვეყნის მთელ ტერიტორიას, ხოლო მიწაზე უფლებების განხორციელება სავალდებულო სახელმწიფო რეგისტრაციას. მიწის კადასტრთან დაკავშირებული ოპერაციების ხარჯებს, როგორც წესი, სახელმწიფო ეწევა.

მიწის კადასტრის შედგენა-განხორციელების პროცესში მიზანშეწონილია გათვალისწინებულ იქნას საკადასტრო სისტემების ფორმირება-გამოყენების მსოფლიოში არსებული გამოცდილება, რომელიც საზოგადოების განვითარების ეტაპების მიხედვით თანდათანობით ყალიბდებოდა და ბუნებრივია, მეტ-ნაკლებად ასახავს კონკრეტული ქვეყნის პოლიტიკური და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თავისებურებებს (ტრადიციებს).

მიწის რესურსების ეფექტიანობის ამაღლებისთვის აუცილებელია თითოეული ჰექტრის რაციონალური გამოყენება. ეს იმას ნიშნავს, რომ ვიცოდეთ მიწის პოტენციური შესაძლებლობა, რაც მოითხოვს მიწათსარგებლობის სამართლებრივ, ორგანიზაციულ, ტექნოლოგიურ და ინფორმაციულ უზრუნველყოფას. ამისთვის აუცილებელია მიწის კადასტრის ეფექტიანი გამოყენება, რომელიც უზრუნველყოფს: სასოფლო-სამეურნეო წარმოების გაფართოებული კვლავწარმოების პირობების მომზადებას (მიწის ეფექტიან გამოყენებას, საკუთრების დაცვას, საგადასახადო ბაზის ობიექტურობას, მიწის ნაკვეთების შესახებ ბაზრისთვის რეალური ინფორმაციის მიწოდებას, სახელმწიფო ორგანოების მიერ ტერიტორიის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება-

განხორციელებას) და საბოლოოდ, ეროვნული ეკონომიკის დაბალანსებულ განვითარებას (კადასტრი ხელს შეუწყობს საზოგადოების სწორ ორიენტაციას რაციონალურად გამოიყენოს მიწის რესურსი, დააჩქარებს ფინანსების მოზიდვას ეკონომიკის განვითარებაში და სხვ.).

მიწის რეფორმის შემდგომ პერიოდში მწვავედ დადგა მიწის კონსოლიდაციის პრობლემა. ლიტერატურაში ცნება „მიწის კონსოლიდაცია“ განიხილება ვიწრო და ფართო გაგებით. ვიწრო გაგებით „მიწის კონსოლიდაცია“ - მსხვილი მასივების (მინდვრების) ფორმირებაა სასოფლო-სამეურნეო მიწათმფლობელობასა და მიწათსარგებლობაში სავარგულების სტრუქტურის, შემადგენლობის, კონფიგურაციის და მიწის ნაკვეთების ზომის გაუმჯობესების მიზნით. ფართო გაგებით - სოფლის განვითარების ფარგლებში „მიწის კონსოლიდაციის“ უფრო ეფექტიან საშუალებას წარმოადგენს კომპლექსური კონსოლიდაცია, რომელიც ითვალისწინებს მიწის ნაკვეთების გადანაწილებასთან ერთად ღონისძიებების ფართო სპექტრს, რომლის მიზანია სოფლის განვითარების სტიმულირება. მაგალითად, სოფლის დასახლების აღდგენა, სოფლის გზების მშენებლობა, საირიგაციო-სადრენაჟო ინფრასტრუქტურის შექმნა, ნიადაგის ეროზიასთან ბრძოლა, გარემოს დაცვა, სოციალური ინფრასტრუქტურის შექმნა და ა.შ.

განალიზებულია მიწის კონსოლიდაციის მსოფლიოში ჩამოყალიბებული გამოცდილება, რაც გვიჩვენებს, რომ იგი მრავალმიზნობრივი გახდა. ადრინდელი მიზნიდან, სოფლის მეურნეობის განვითარება - გადავიდა მრავალმიზნობრივი ფუნქციების შესრულებაზე, ე.ი. სოფლის მეურნეობის მიზანი ფაქტობრივად ინტეგრირებულია რეგიონების ინფრასტრუქტურის, გარემოს დაცვის, საირიგაციო და სხვა სამუშაოების მიზნებთან. ანალიზის საფუძველზე გამოტანილია დასკვნა, რომ მიწის კონსოლიდაცია, როგორც ტექნოლოგიური პროცესი, კომპლექსურად უნდა იყოს გამოყენებული დაქუცმაცებული ტერიტორიების გამოყენებისათვის, რათა იგი რაციონალურად იქნას ათვისებული ერთდროულად სხვადასხვა მიზნის განხორციელებისათვის.

საქართველოს შემთხვევაში კონსოლიდაცია მიწის დაქუცმაცების აღმოფხვრის მიზანთან ერთად მთელი ტერიტორიის მრავალფუნქციური გამოყენების ხელსაყრელი პირობების მომზადებას უნდა ემსახურებოდეს. ასეთი ფუნქციის შესრულებისათვის თანამედროვე პირობებში აუცილებელია ქვეყნის მიწის ფონდის სრული ინვენტარიზაცია.

ნაშრომში განსაზღვრულია გენერალური სქემის დამუშავების საჭიროება:

- თანამედროვე პირობებში სასოფლო-სამეურნეო წარმოება უნდა დაეფუძნოს განვითარების ინოვაციურ მიდგომას, რომელიც სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის დანერგვას უზრუნველყოფს ამ საქმეში დიდი მასშტაბის ეფექტის როლთან ერთად მოცემული ტერიტორიის (კომპონენტების) ინტეგრირებული მიზნობრივი ეკონომიკური მნიშვნელობა. სწორედ ამამია მიწის კონსოლიდაციის მრავალფუნქციური როლი.
- ინვენტარიზაციის შედეგად მიღებული ინფორმაციის გარეშე შეუძლებელია ობიექტურად შეფასდეს მიწის დეგრადაციის დონე (ეროზია, გაუდაზნოება, დამარილიანება, დაჭაობება და სხვ.), განისაზღვროს მიწის ფართობების კონსერვაციის აუცილებლობა, შედარებით დაბალნაყოფიერი მიწის ინტენსიფიკაციის ღონისძიებანი და რაც აქტუალურია, სახელმწიფო მიწის მარაგების გამოყოფა, ასევე ლანდშაფტის შენარჩუნების, ინფრასტრუქტურის განვითარების ოპტიმალური ვარიანტების შერჩევა და ა.შ.

- განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მიწის კონსოლიდაციის პროექტში აისახოს ეკოლოგიური მოთხოვნების დაცვის, მშენებლობის, კეთილმოწყობის (პარკები, სკვერები, ქარსაფარი და სხვ.), წყალსაცავების, მაგისტრალური გზების რაციონალურად განლაგების, ტყეების ფართობების შერჩევა-განსაზღვრის ღონისძიებანი.
- მიწის კონსოლიდაციის წარმატებულად გამოყენებისათვის აუცილებელია სახელმწიფოს მხრივ რეგულირება. პოზიცია, რომ კონსოლიდაციის საკითხი მიწის ბაზარმა გადაწყვიტოს, საქართველოს დღევანდელ პირობებში მიუღებელია. მიწის კონსოლიდაცია საჭიროებს პროგნოზირებისა და სტრატეგიული დაგეგმვის მაღალ დონეზე, მიწის რესურსების რაციონალურად გამოყენების ერთიან კონცეპტუალურ საფუძველზე დაგეგმვა-განხორციელებას.
- ქვეყანაში უნდა იქნას მიღებული კანონი „მიწათმოწყობის შესახებ“, რომელიც გაითვალისწინებს მიწის ეკოლოგიურ, რესურსულ, სოციალურ, ეკონომიკურ, პოლიტიკურ ფუნქციებს, მიწის კოდექსისა და მიწის სახელმწიფო კადასტრთან ერთად უზრუნველყოფს მიწის რესურსების რაციონალურად გამოყენების მყარი საკანონმდებლო ბაზის შექმნას. კანონში სრულად აისახება მიწის კონსოლიდაციის, როგორც სამიწათმოწყობო სამუშაოების ერთ-ერთი სახის როლი და მნიშვნელობა. ასევე უნდა განისაზღვროს ზომები, რათა თავიდან იქნას აცილებული მიწის ნაკვეთების შემდგომი დაქუცმაცება.

თემა: 2) ბუნებრივი სათიბ-სადოვრების მართვის ორგანიზაციული სისტემის ეფექტიანობის ამაღლების ღონისძიებები.

ამჟამად საქართველოში მეტად აქტუალურია ბუნებრივ სათიბ-სადოვრებთან დაკავშირებული გამოწვევები, რადგან ეს უნიკალური ბუნებრივი რესურსი მართვის მიღმა დარჩა და მისმა მტაცებელურმა გამოყენებამ ქვეყნა მიიყვანა ეკოსისტემის ჰაბიტატების დეგრადაციამდე, ნიადაგის ეროზიული პროცესების დაჩქარებამდე. დღეისათვის ქვეყანაში ბუნებრივი სათიბ-სადოვრების პრობლემები სადოვრების გასხვისების და გაიჯარების საკითხებს უკავშირდება, ამასთან ერთად დასახვეწი და დასარეგულირებელია სადოვრებთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზა, რადგან ქვეყნის სასოფლო სამეურნეო მიწების მნიშვნელოვან ნაწილს სადოვრის სტატუსი არ გააჩნია.

ნაშრომში განხილულია სათიბ-სადოვრები, როგორც უნიკალური ბუნებრივი რესურსი, წარმოდგენილია მისი მართვის უცხოური გამოცდილება, მოცემულია საქართველოში ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენების საფუძველზე ამ უნიკალური ეკოსისტემის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის ხელშეწყობის და სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენების ეფექტური შესაძლებლობები.

ქვეყანაში ბუნებრივი სათიბ-სადოვრების მართვაში ჩართული სახელმწიფო და მუნიციპალური სტრუქტურების ეფექტური ფუნქციონირების მიზნით დამუშავებულია სახელმწიფო უწყებათა ინსტიტუციური სტრუქტურის სრულყოფის მიმართულებები, რომლებიც სამომავლოდ კიდევ უფრო ეფექტურს გახდის ამ უნიკალური ბუნებრივი რესურსის მდგრადი გამოყენების საკითხს.

ქვეყანაში სადოვრების მართვის ორგანიზაციული სისტემის ეფექტურობის ამაღლების მიზნით რეკომენდებულია, რომ გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სტრუქტურაში შეიქმნას საუწყებათაშორისო საკოორდინაციო საბჭო, რომელიც დაარეგულირებს და კოორდინაციას გაუწევს სახელმწიფო უწყებების საქმიანობას სადოვრებთან მიმართებაში.

თემა: 3) საქართველოს მიწის რესურსების სამართლებრივი ბაზის სრულყოფის ძირითადი მიმართულებები.

მიწის რესურსების მართვის ეფექტიანი პოლიტიკის განსაზღვრა და კერძო და სახელმწიფო ინტერესების დაცვა წარმოადგენს საბაზრო ეკონომიკის ნაყოფიერი ფუნქციონირების, სოფლის მეურნეობის სექტორის განვითარებისა და მიწის რესურსების რაციონალური გამოყენების საფუძველს.

რეკომენდებულია, რომ სივრცითი დაგეგმვის პოლიტიკა შესაბამისობაში უნდა იყოს მიწის პოლიტიკასთან და სოფლის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკასთან, რაც თავის მხრივ, ორიენტირებული უნდა იყოს დაბალშემოსავლიანი ფენის მიწაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაზე. სწრაფ და ფართომასშტაბიან ურბანიზაციას და სივრცით განვითარებას, ხშირად თან სდევს იძულებითი განსახლება, მიწის/საკუთრების ექსპროპრიაცია, მიწის კონსოლიდაცია, მიწის დანიშნულების ცვლილება და სხვა პროცესები.

ნაშრომში გაანალიზებულია დღეისათვის მოქმედი კანონმდებლობა, რაც სამწუხაროდ სრულყოფილად ვერ არეგულირებს აღნიშნულ საკითხებს. რეკომენდებულია, რომ მიწის კანონმდებლობამ სწორედ სივრცის დაგეგმარების საფუძველზე უნდა შექმნას მექანიზმი, რომლის მიხედვითაც დადგინდება მიწის დანიშნულება (სასოფლო-სამეურნეოა იგი, თუ არასასოფლო-სამეურნეო), რომელი მიწები დარჩება სახელმწიფოსა და მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში და რომელი დაექვემდებარება პრივატიზებას ან სარგებლობაში გადაცემას, განისაზღვრება მიწის ნაკვეთის მდებარეობისა და ხარისხის მიხედვით სასოფლო-სამეურნეო მიწის კატეგორიები, ასევე, დადგინდება ის სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთები, რომელთა მიზნობრივი დანიშნულების შეცვლა არის დაუშვებელი და რომელთა ცვლილება დასაშვებია შესაბამისი საფასურის გადახდით.

ნაშრომში გაანალიზებულია 90-იანი წლების დასაწყისში გატარებული მიწის პრივატიზაციის უარყოფითი შედეგები, რამაც გამოიწვია ქვეყანაში სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების დანაწევრება. რეკომენდებულია, რომ პირველ რიგში, მიწების გამსხვილება სახელმწიფოს პრიორიტეტად გამოცხადდეს, რასაც ლოგიკურად უნდა მოჰყვეს სასოფლო-სამეურნეო მიწების კონსოლიდაციის გრძელვადიანი გეგმის შემუშავება. საერთაშორისო პრაქტიკა აჩვენებს, რომ მიწის ბანკინგის დანერგვით, მოსალოდნელია სოფლის მეურნეობაში ინვესტიციების ზრდაც. ხშირად, სოფლის მეურნეობაში ინვესტირებით დაინტერესებულ პირს უჭირს დიდი ზომის მიწის ნაკვეთის მოძიება, ხოლო მცირე ნაკვეთების მფლობელებთან მოლაპარაკება რთული და ზოგჯერ უშედეგო პროცესია. მიწის ბანკინგი, ერთის მხრივ, მცირე ზომის, გამოუყენებელი მიწების მფლობელებს მათი მარტივად გასხვისების საშუალებას მისცემს. მათი კონსოლიდაციის შედეგად კი, დაკმაყოფილდება მიწის ბაზარზე დიდი ზომის მიწის ნაკვეთებზე არსებული მოთხოვნა. შედეგად გაიზრდება დამუშავებული მიწების ფართობიც, რაც თავის წვლილს შეიტანს ეკონომიკურ ზრდაშიც. მიწის სისტემური რეგისტრაციისა და სახელმწიფო მიწების ინვენტარიზაციის შემდეგ, როდესაც დადგინდება სად და რა ფართობის მიწის ნაკვეთებს ფლობს სახელმწიფო, რეკომენდებულია მომზადდეს სახელმწიფო მიწების პრივატიზაციის გეგმა, რომელშიც შესაძლოა გამოყენებულ იქნას მიწის ბანკინგის პრაქტიკა. მიწის ბანკინგი მცირე, ნაკლებად ლიკვიდური ნაკვეთების მფლობელებს მათი გაყიდვის ან გაცვლის საშუალებას მისცემს. მცირე ნაკვეთების კონსოლიდირების

შედეგად კი შესაძლებელი იქნება შედარებით დიდი ზომის ნაკვეთის შეკვრა, რაც საპრივატიზაციოდ გაცილებით მარტივია და მოთხოვნაც მასზე შედარებით დიდი იქნება.

2. ქვეპროექტი: „ტყეების მდგრადი განვითარების პრობლემები და გამოწვევები საქართველოში“ (პროექტი დასრულდება 2026 წელს)
 ქვეპროექტის ხელმძღვანელი **თამაზ პატარქალაშვილი**.
 საანგარიშო პერიოდში - 2023 შესრულებულია ტყითსარგებლობის ზოგადი მეცნიერული ანალიზი და პირველადი დასკვნები. ამ მიზნით ავტორის მიერ მოძიებულ იქნა ადგილობრივი და უცხოური ლიტერატურული წყაროები და ინტერნეტში არსებული ინფორმაცია ქართულ და ინგლისურ ენებზე. მოხდა მოპოვებული ინფორმაციის ანალიზი და განზოგადება ადგილობრივი ტყეების ზარდის პირობებისა და კლიმატური და ოროგრაფიული ფაქტორების გათვალისწინებით.
 ნაშრომში გაანალიზებულია ტყითსარგებლობის თავისებურებანი მთიან პირობებში მსოფლიოს ქვეყნებში, ის სირთულეები რაც დაკავშირებულია მთიან რელიეტთან, ფერდობების მკვეთრ დაქანებასთან და ამ ფაქტორებით გამოწვეულ ეროზიულ, ღვარცოფულ და სხვა უარყოფით კლიმატურ მოვლენებთან, რაც დიდ პასუხისმგებლობას აკისრებს ტყის მუშაკებს მთიან პირობებში ტყითსარგებლობის წარმოებისას. ხაზგასმულია ის ფაქტი, რომ განსაკუთრებით საფრთხის შემცველია მთავარი სარგებლობის ჭრები, ვინაიდან მთავარი ჭრებისას იჭრება ხნიერი და უხნესი ასაკის ხეები რომლებიც ზრდის მაქსიმალური პარამეტრებით ხასიათდებიან და მოჭრისას იწვევენ სხვა მეზობელი ხეებისა და მოზარდისა და აღმონაცენის დაზიანებას, ან სრულ განადგურებას. გარდა ამისა, მკვეთრი დაქანების ფერდობზე დაცემული მრავალტონიანი ხე აზიანებს ნიადაგის სტრუქტურას რაც რეიძლება ადვილად გახდეს ეროზიის მიზეზი. რაც შეეხება ჭრის სისტემებს, ტრადიციულად ძირითადად გამოიყენება ამორჩევითი ჭრები რომლებიც ნაკლებად საზიანოა მთიან პირობებში. ტყითსარგებლობის სხვა სახეებიდან განხილული და გაანალიზებულია შეაღედური სარგებლობის ჭრები კერძოდ მოვლითი და სანიტარული ჭრები და ტყის არამერქნული სარგებლობა და რეკრეაციული ტყითსარგებლობა, რომელსაც თანამედროვე კლიმატური დათბობის პირობებში უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება.

3. ქვეპროექტი: „ტურისტულ - რეკრეაციული რესურსების შეფასების თეორიულ - მეთოდოლოგიური საფუძვლები“ (ქვეპროექტი გარდამავალია, ის დასრულდება 2025 წელს)
 ქვეპროექტის ხელმძღვანელი **ნოდარ გრძელიშვილი**, შემსრულებელი - **ლაურა კვარაცხელია**.
 პროგრამული დაფინანსებით გათვალისწინებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები (ქვეპროექტის) შესრულების ანალიზისას გამოიკვეთა მონაწილე მეცნიერ მკვლევართა მაღალი პროფესიონალიზმი. კვლევები შესრულებულია თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისად და პასუხობს მაღალ სტანდარტებს. კვლევები აქტუალურია არა მხოლოდ ქვეყნის მასშტაბით. კვლევები დაწერილია სამეცნიერო პოპულარული ენით და გასაგებად იკითხება, რაც კიდევ უფრო ზრდის მათი დაინტერესების ხარისხს მკითხველთათვის.
 ნაშრომში ხაზგასმულია ტურისტულ - რეკრეაციული რესურსების მზარდი როლი ქვეყნის ეკონომიკაში, რაც თანამედროვე პირობებში ახალ მასშტაბებს იძენს და რიგი თავისებურებებით ხასიათდება. ტურიზმი და რეკრეაცია საქართველოსთვის სულ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება, ხოლო შიდა ტურიზმის განვითარება სახელმწიფოს მნიშვნელოვანი ამოცანა გახდა.

საქართველოში ეფექტიანი რეგიონული ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავებისა და რეალიზაციის პროცესში უდავოდ პრიორიტეტულ მნიშვნელობას იძენს ქვეყნის რეგიონების ბუნებრივ-რესურსული პოტენციალის თავისებურებათა გათვალისწინება, ვინაიდან მისი ზეგავლენის ხარისხი (საწარმოო ძალების ტერიტორიების რაოდენობა, ხარისხი და შეხამება) განსაზღვრავს ტერიტორიის, რეგიონის ბუნებრივ-რესურსულ პოტენციალს, რომელიც თავის მხრივ მოსახლეობისა და სამეურნეო საქმიანობის განლაგების მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს. ნაშრომში განხილულია ტურისტული რესურსების განსაზღვრის (შეფასების) ცნობილი მიდგომების სისტემატიზაციის, ტურიზმის განვითარების რესურსების შეფასების მეთოდოლოგიის საკითხები. ნაჩვენებია, რომ ტურისტული რესურსების გამოყენების ეფექტიანობის ამაღლებისა და ტურიზმის მართვის სფეროში მომზადებისა და მხარდაჭერის გადაწყვეტილებების მიღების სისტემა ამჟამად საჭიროებს შემდგომ დახვეწას. საქართველოში ტურიზმის განვითარების სწორად დაგეგმვისთვის აუცილებელია ტურიზმის განვითარების არსებული რესურსების კომპლექსური შეფასება, რაც შესაძლებელს გახდის უფრო სრულად გათვალისწინებული იქნეს როგორც ბუნებრივი, ასევე ისტორიულ-კულტურული პოტენციალი, საერთოდ, რეგიონში ტურისტული საქმიანობის არსებული შესაძლებლობანი.

განხილულია რეგიონული ტურიზმის რესურსების შეფასების არსებითი მეთოდოლოგიური მიდგომები, რაც საშუალებას იძლევა დაიხვეწოს ამოცანის გადაწყვეტის გზები, გაფართოვდეს ინფორმაციული ბაზა რეგიონული ტურიზმის სფეროში გადაწყვეტილებების მომზადებისა და მიღებისთვის და შეიქმნას წინაპირობები საკითხების შემდგომი კვლევებისთვის, რათა შემუშავდეს დარგის განვითარების ხელშემწყობი მეცნიერულად დასაბუთებული ორგანიზაციულ-ეკონომიკური მექანიზმები.

წარმოდგენილია ტურიზმის განვითარების რესურსების შეფასების შედეგები და დადგენილია, რომ ტურიზმის განვითარების გრძელვადიანი მიზნობრივი პროგრამების მეცნიერული დასაბუთება საშუალებას მოგვცემს აცილებული იქნეს შეცდომები ტურიზმის განვითარების რეგიონული პროგრამების შემუშავებისას და გაიზარდოს რეგიონული ღონისძიებების რეალიზების ეფექტიანობა. ტურიზმის განვითარების დაფუძნება რესურსული პოტენციალის სისტემურ, კომპლექსურ შესწავლაზე მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს არამხოლოდ ტურისტულ დარგის, არამედ რეგიონების და მთლიანად ქვეყნის ეკონომიკურ მაჩვენებლებს.

ნაშრომში წარმოდგენილია და მეცნიერულად დასაბუთებული რეგიონის ტურიზმის განვითარების კომპლექსური შეფასების მეთოდიკა, რაც შეიძლება გამოყენებული იქნეს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის ტურისტული პოტენციალის ეფექტიანი გამოყენების ანალიზისთვის. შეფასების იმ კრიტერიუმებისა და პარამეტრების წონის ახსნის გათვალისწინებით, რომლებიც განპირობებულია რეგიონების ფიზიკურ-გეოგრაფიული პირობებისა და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თავისებურებებით.

ნაშრომის მიზანს წარემოდგენდა საქართველოს რეგიონული ტურიზმის განვითარების რესურსული ბაზის ფორმირების პერსპექტივებისა და თანამედროვე ტენდენციების კვლევების, ტურიზმის განვითარების რესურსების შეფასების თეორიისა და პრაქტიკის განხილვა და გაანალიზება უახლესი მიდგომების გათვალისწინებით, რასაც ავტორებმა თავი კარგად გაართვეს, მათი შრომა უაღსოდ აქტუალურია და დადებითად უნდა შეფასდეს.

4. ქვეპროექტი: „რელიგიური ტურიზმი“

ქვეპროექტის ხელმძღვანელი - **ნოდარ გრძელიშვილი**, შემსრულებელი - **ლაურა კვარაცხელია**.

ნაშრომი სამი ნაწილისაგან შედგება. პირველ ნაწილში განხილულია მომლოცველობისა და რელიგიური ტურიზმის განსაზღვრა თანამედროვე მეცნიერებაში, რელიგიური ტურიზმის ფორმები და მიმართულებები, მომლოცველობის ისტორიული ასპექტები, რელიგიური ტურიზმის სოციალურ-ეკონომიკური მნიშვნელობა, რელიგიური ტურიზმის საერთაშორისო მახასიათებლები, რელიგიური ტურიზმის სამართლებრივი ასპექტები, რელიგიური ტურიზმი სხვადასხვა რელიგიაში. ყურადღება გამახვილებულია მსოფლიოში მომლოცველობის ძირითად რეგიონებზე, ტურისტული რელიგიური ობიექტების მენეჯმენტის პრობლემატიკაზე, რელიგიური ტურიზმის მარკეტინგის მსოფლიო გამოცდილებაზე.

მეორე ნაწილში წარმოდგენილია რელიგიური ტურიზმის მართლმადიდებლური საფუძვლები საქართველოში - საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ეკლესია, პატრიარქები და ეპარქიები, საქართველოს ეკლესიის მოკლე ისტორია; საქართველოში რელიგიური და ეთნიკური უმცირესობების თანამედროვე მდგომარეობა, თანამედროვე მართლმადიდებელი ეკლესიის დიალოგი და პრინციპები სხვა კონფესიების მიმართ. ყურადღება გამახვილებულია საზღვარგარეთ არსებულ ქართული კულტურისა და რელიგიის ძეგლებზე, მომლოცველთათვის მნიშვნელოვან და სანახაობრივ სახალხო-რელიგიურ დღესასწაულებზე საქართველოში, თანამედროვე ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მნიშვნელობაზე რელიგიური ტურიზმის განვითარებაში.

მესამე ნაწილში განხილულია რელიგიური ტურიზმის გავლენა ქვეყნის და რეგიონების განვითარებაზე, საქართველოში არსებული მსოფლიო და ეროვნული მნიშვნელობის კულტურის ქართული ძეგლები, წმინდა ადგილები და მაკურნებელი წყაროები, როგორც რელიგიური ტურიზმის მიმზიდველობის ადგილი. ყურადღება გამახვილებულია რელიგიური ტურიზმის განვითარების შესაძლებლობებზე საქართველოში, განხილულია პილიგრიმობა წმინდა ქართველ მეფე - დედოფალთა და მთავართა ნაკვალევზე, საერთაშორისო პილიგრიმული ტურისტული მარშრუტები და მათი მნიშვნელობა ქვეყნის ცნობადობის ამაღლებაში - წმინდა ანდრია პირველწოდებულის გზა, რელიგიური ტურიზმის რესურსების შეფასების მეთოდოლოგიური საკითხები და გამოყენების ტერიტორიული ასპექტები, საქართველოში რელიგიური ტურიზმის განვითარების პრობლემები და გაუმჯობესების გზები.

5. ქვეპროექტი: „მინერალური რესურსების გამოყენების მდგომარეობა, პრობლემები და მათი გადაწყვეტის გზები“ (2022-2023)

ქვეპროექტის ხელმძღვანელი **გიორგი მაღალაშვილი**, შემსრულებლები: **ჯემალ კაკულია, მედეა ჯიბაშვილი**.

ქვეპროექტი გამოირჩევა თემატიკის ფართო სპექტრით, აქტუალობით და ხშირ შემთხვევაში ფუნდამენტური და გამოყენებითი კვლევების შერწყმით. 2023 წლის სამეცნიერო-კვლევით საქმიანობის ანგარიში წარმოადგენს ცენტრის მაღალი კვალიფიკაციისა და დიდი გამოცდილების მქონე კოლექტივის გასული წლის ნაყოფიერი და წარმატებული შრომის მნიშვნელოვან შედეგს, რომელიც სრულად შეესაბამება საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის მიერ დამტკიცებულ სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულების სამეცნიერო საქმიანობის წლიური ანგარიშისა და დასრულებული სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ექსპერტიზის მოთხოვნებს.

2023 წელს თანამშრომლების მიერ შესრულებული სამეცნიეროკვლევითი სამუშაოების საექსპერტოდ წარმოდგენილი ანგარიში მთლიანობაში იმსახურებს მაღალ შეფასებას. შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოები სრულად პასუხობს გეგმით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს. შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების შედეგები მნიშვნელოვანი მეცნიერული და პრაქტიკული ღირებულებისაა. სამეცნიერო სამუშაოების დროს გამოყენებული კვლევის თანამედროვე მეთოდები, რომლებიც სრულად შეესაბამება პროექტის ამოცანებს, მიღებულ შედეგებში მრავლადაა მეცნიერული სიახლეები, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს გეოლოგიის დარგის განვითარებისათვის, კერძოდ მინერალური რესურსების ეკონომიკური პოტენციალის გაანალიზებაზე, რადგან აღნიშნულზე დიდად არის დამოკიდებული ეროვნული ეკონომიკის განვითარება, რაც მოცემულია რაციონალური და კომპლექსური გამოყენების კუთხითა და ეკოლოგიური პირობების გათვალისწინებით. სრულადაა შეფასებული ჩვენი ქვეყნის მინერალურ-რესურსული პოტენციალი და მისი რაციონალურად ათვისების პერსპექტივები, რასაც ქვეყნის მინერალურ-რესურსული ბაზის გაფართოების და ათვისების, თანამედროვე მეცნიერული მიღწევებისა და მსოფლიო პრაქტიკული გამოცდილება უდევს საფუძვლად. გაანალიზებულია სათბობ-ენერგეტიკული რესურსები: ნავთობი, გაზი, ნახშირი; შავი მეტალებიდან - მანგანუმი, ფერადი მეტალებიდან - სპილენძი, ტყვია-თუთია, ხოლო კეთილშობილი მეტალებიდან - ოქრო და ვერცხლი. მყარი არამეტალური სასარგებლო წიაღისეულიდან აღსანიშნავია ბარიტის, დიატომიტის და სხვ. სამთო-ქიმიური დანიშნულების ნედლეულის არაერთი საბადო. საყურადღებოა აგრეთვე ბუნებრივი სამშენებლო მასალებისა და დეკორატიული სანახელოვო ქვების საბადოები. მათ შორის: მაგმური და დანალექი მოსაპირკეთებელი ქვები, საკედლე სახერხე ქანები, სამინე, საყალიბე და სამშენებლო დანიშნულების კვარც-მინდვრისშპატიანი ქვიშები, საკირე კირქვები, სააგურე თიხები, ქვიშა-ხრემის ბუდობები, სასმელი და სამკურნალო მინერალური წყლები.

დასრულებული და მიმდინარე სამეცნიერო-კვლევითი პროექტების განხორციელებისას მიღებულ შედეგებში სრულად არის ასახული შუალედურ და საბოლოო ანგარიშებში, გამოქვეყნებულია პუბლიკაციები. მისასალმებელია, რომ სპეციალისტები, რომლებიც აქტიურად არიან ჩართული სამეცნიერო კვლევითი სამუშაოების შესრულებაში; მონაწილეობას ღებულობენ ადგილობრივ და საერთაშორისო სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში;

ყოველივე ზემოაღნიშნული უფლებას გვაძლევს წარმოდგენილ ანგარიშს მიეცეს „დადებითი შეფასება“, პრინციპული შენიშვნები არ მაქვს; არის მხოლოდ კორექტურული შეცდომები. ანგარიშის და სტატიებში წარმოდგენილი დასკვნების, მიღებული შედეგებისა და რეკომენდაციების გათვალისწინება უდაოდ გამოადგება გეოლოგიის დარგისა და ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას.

6. ქვეპროექტი: „საქართველოს ინტეგრალური რესურსები“. ქვეპროექტის ხელმძღვანელი გივი თალაკვაძე, შემსრულებელი იოსებ არჩვაძე.

ქვეპროექტი გარდამავალია. შესაფასებელ ანგარიშში წარმოდგენილია 2023 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შდეგები.

კაცობრიობის განვითარების ყველა ეტაპზე, ნებისმიერი პოლიტიკურ-ეკონომიკური ფორმაციის პირობებში სახელმწიფოს უმთავრეს ამოცანას ქვეყნისა და მისი მოსახლეობის უსაფრთხოებისა და წინსვლითი განვითარების უზრუნველყოფა წარმოადგენს. ამ ამოცანის გადასაჭრელად მიმართულია ქვეყნის ხელთ არსებული ყველა შესაძლებლობის, მის

განკარგულებაში არსებული ყველ სახის ეკონომიკური, მწარმოებლური, ადამიანური, ბუნებრივი ანუ ინტეგრალური რესურსები. რაც უფრო ეფექტიანად და მიზანმიმართულად ხდება ინტეგრალური რესურსების დადგენის, აღრიცხვის, თავმოყრის, შეფასებისა და გაანალიზების შედეგად მათი მართვისა და გამოყენების ოპტიმალური რეჟიმების შემუშავება, მით უფრო მეტ წარმატებას აღწევს ქვეყანა და მით უფრო საიმედო საფუძველს აყალიბებს მისი მოსახლეობის მდგრადი და სტაბილურად წინსვლითი ხასიათის ცხოვრების უზრუნველსაყოფად.

ნაშრომი, რომელიც ეძღვნება საქართველოს ინტეგრალური რესურსების შესწავლას, თავისი ფორმატით - სტრუქტურით, ინფორმატიულობით, შინაარსობრივი დატვირთვით ქმნის სრულ, კომპლექსურ წარმოდგენას საქართველოს ეროვნული სიმდიდრის კომპონენტზე, რესურსების ყველანაირ სახეობაზე - წიაღისეულიდან დაწყებული და ადამიანისეული კაპიტალით დამთავრებული. მკითხველს ეძლევა შესაძლებლობა გაეცნოს სისტემატიზებული ინფორმაციას საქართველოს მიწის, ტყის, წყლის, სხვადასხვა სახის წიაღისეულის, ენერგეტიკული, ბიოლოგიური, რეკრეაციული და სხვა სახის რესურსებზე, შესაბამისად, მათი გამოყენებისა და ათვისების ოპტიმალურ და პერსპექტიულ მიმართულებებს.

თავისთავად, რესურსები აპრიორი არ წარმოადგენს სახელმწიფოს წარმატებული განვითარების გარდაუვალ პირობას - თანამედროვე მსოფლიოსათვის ცნობილია ე.წ. „რესურსული წყევლა“, რომლის დროსაც ამა თუ იმ ბუნებრივი რესურსებით მდიდარი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების დონე საკმაოდ სავალალოა. ამ ასპექტით, კრებული გამოყენებით ღირებულებას ზრდის ისიც, რომ ავტორები რესურსების გამოყენებას ორგანულად უკავშირებენ ქვეყნის წარმატებულ განვითარებას, მოსახლეობის ცხოვრების დონეს, ხარისხს, ქვეყნის რეგიონების, განსაკუთრებით საქართველოს მთიანეთის, განვითარებას და იმ როლს, რაც მათ შეუძლიათ პოტენციალს შეესაბამება.

წინამდებარე ნაშრომის გამორჩეულ და მნიშვნელოვან მხარედ უნდა მივიჩნიოთ მრავალი ტერმინოლოგიური და ახლებური შინაარსის მქონე ცნებების, როგორცაა: ინტეგრალური რესურსების შინაარსის აქტუალიზაცია და დეტალური ინტერპრეტაცია, პარციალური რესურსები, ინტეგრალური რესურსების უნივერსალური კლასიფიკაცია, განვითარების „წყვეტილი“ ხასიათის თავისებურებები, პრიორიტეტებისა და რესურსების ურთიერთქმედებებისა და ურთიერთდამოკიდებულებათა ანალიზი, მსოფლიოს ქვეყნების მეტად საყურადღებო კლასიფიკაცია, „გარდაუვალი“ დანახარჯების ინფლაცია, მიზანდასახულობათა და გარემოებათა ბალანსის განსაკუთრებულობა და ა.შ. შემოღება და მათი მიზნობრივი გამოყენების მიზანშეწონილობის დასაბუთება.

ნაშრომი მთლიანობაში, მკითხველს, საქართველოს რიგითი მოქალაქიდან დაწყებული და აკადემიური სფეროს წარმომადგენლებით და შესაბამისი მმართველობითი გადაწყვეტილებების მიღების უფლების მქონე პერსონებით დამთავრებული, შეუქმნის ოპტიმიზმის საფუძველს და გაუძლიერებს მათ აღნიშნული რესურსების ჩვენი ქვეყნის სამსახურში უფრო სრულად და ეფექტიანად ჩართულობის, გამოყენების ინტერესს, სურვილსა და მოტივაციას.

7. ქვეპროექტი: „წყლის რესურსების განაწილების კანონზომიერებები და წყალმოხმარების საკითხები“ (2023-2023)

ქვეპროექტის ხელმძღვანელი ვ. გელაძე, შემსრულებელი ქ. მახარაძე.

ნაშრომში გაანალიზებულია მტკნარი წყლის დეფიციტის პრობლემა მსოფლიოში და მისი გამომწვევი მიზეზები, აღნიშნული პრობლემის

მოსალოდნელი გამწვავების პერსპექტივა. სასმელი წყლის დეფიციტი გამოწვეული პრობლემები.

განხილულია საქართველოს წყლის რესურსების არსებული პოტენციალი, რაც საქართველოს ძირითადი ბუნებრივი სიმდიდრეა. აქ 26000-ზე მეტი მდინარე, 800-ზე მეტი ტბა, 51 წყალსაცავი, 700-მდე მყინვარი, უამრავი სხვადასხვა ტიპის წყარო და ჭაობია. ქვეყანაში აღრიცხული წყლის რესურსის საერთო მოცულობა 100 კმ³-მდეა. წლის განმავლობაში ფორმირებული წყლის ფენის საშუალო სიმაღლით (760 მმ) საქართველო ევროპის ქვეყნებიდან მხოლოდ ნორვეგიას (1190 მმ), შვეიცარიასა (1040 მმ) და ავსტრიას (800 მმ) ჩამორჩება.

განალიზებულია გამოყენების თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მტკნარი მიწისქვეშა წყლების აუზები, რომელთა წყლები გამოიყენება როგორც სასმელი წყალმომარაგებისათვის, ისე მოსარწყავადაც. განხილულია დასავლეთ საქართველოს კირქვული მასივების გავრცელების რეგიონებში მდებარე კარსტული წყაროები და მიწისქვეშა მდინარეები და მათი გამოყენების პერსპექტივები.

განალიზებულია საქართველოს მტკნარი მიწისქვეშა წყლების საექსპლუატაციო რესურსის მნიშვნელოვანი მარაგის (226 მ³/წმ) შეფასების საკითხი, რომლის მიხედვითაც მათი მარაგი ჭარბია თუ არა, უნდა დადგინდეს შორეული პერსპექტივისთვის შედგენილი, რაოდენობრივ-ხარისხობრივი წყალსამეურნეო ბალანსის ანალიზის საფუძველზე.

შესრულებულია საქართველოს მიწისქვეშა და ზედაპირული წყლების ჰიდროქიმიური ანალიზი, რომლის მიხედვით, მტკნარი წყლების მთლიანი მოცულობა, ხარისხობრივი მაჩვენებლების თვალსაზრისით, არაერთგვაროვანია, ვინაიდან მის ფორმირებაში მონაწილეობს სუსტად მარილოვანი (1,0-3,0 გ/ლ) და ძალზე დაბალმინერალიზებული (<0,3 გ/ლ) წყლები, რაც მთელი ბუნებრივი რესურსის 20 %-ს (11,5 მ³/წმ) შეადგენს.

განხილულია საქართველოში მდებარე რამდენიმე ტრანსსასაზღვრო მიწისქვეშა წყალშემცველი ჰორიზონტი. აღნიშნული სტრუქტურებიდან ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია საქართველო-აზერბაიჯანის ტერიტორიაზე გავრცელებული ალაზნის უხვწყლიანი არტეზიული აუზი. აუზის ბუნებრივი პირობებიდან გამომდინარე, მიწისქვეშა წყლები გადაედინება საქართველოდან აზერბაიჯანის ტერიტორიაზე. რეკომენდებულია, რომ წყლის რესურსებთან მიმართებით კონფლიქტების აცილების მიზნით, უნდა მოწესრიგდეს საქართველოს საზღვრისპირა უბნები.

განხილულია მტკნარი მიწისქვეშა წყლების ბუნებრივი რესურსების მოპოვების სირთულეები, რაც დაკავშირებულია მათი გამოსავლებისა და საბადოების მდებარეობაზე, განლაგების სიღრმეზე, დასახლებული პუნქტებიდან, საავტომობილო და სარკინიგზო მაგისტრალეებიდან, საზღვაო და საჰაერო პორტებიდან დაშორებასა და სხვა მრავალ ფაქტორზე.

განხილულია მიწისქვეშა წყლებით მასშტაბური სარგებლობის საშიშროებაზე, რომ არ დაირღვეს ბალანსი მათ ბუნებრივ და საექსპლუატაციო რესურსებს შორის, რასაც შესაძლებელია მოჰყვეს რეგიონის ეკოლოგიური კატასტროფა. ამასთან, გასათვალისწინებელია ბუნებრივი რესურსების მოსალოდნელი ცვლილებების პროგნოზირების სირთულეები და შესაბამისად, მათი დაბალი სანდობაც. ამიტომ, დეტალური შესწავლის პირობებშიც კი, აღნიშნული საკითხი დიდ რისკებთან არის დაკავშირებული.

ნაშრომში განხილულია აგრეთვე საქართველოში დღეისათვის არსებული 50-ზე მეტი წყალსაცავი, მათი მონაცემები და დანიშნულება. მოცემულია რეკომენდაციები წყალსაცავის დაპროექტების დროს აუცილებელ შესაფასებებთან დაკავშირებით, როდესაც კარგად უნდა იქნეს გააზრებული

ყველა ის დადებითი და უარყოფითი მხარე, რასაც მოცემულ ბუნებრივ პირობებში გამოიწვევს მისი აშენება. მოცემულია საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილება აღნიშნულთან დაკავშირებით.

ნაშრომში განხილულია საქართველოში არსებულ მდინარეთა ტიპები, მრავალწლიური ჩამონადენისა და აუზის საშუალო აწონილ სიმაღლეს შორის დამოკიდებულების აღმწერი ემპირიული რეგიონული კანონზომიერები. გაანალიზებულია ჩამონადენების საერთო რაოდენობის გადანაწილება დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოში, ასევე ტრანზიტული ჩამონადენების მაჩვენებლები. გაანალიზებულია ქვეყანაში არსებული ჩამონადენის ელემენტების სიმაღლითი ზონალობა.

შეფასებულია საქართველოს ჰიდროენერგეტიკული რესურსების ხვედრითი მახასიათებლები, რომელთა მიხედვით საქართველოს ერთ-ერთი პირველი ადგილი უკავია მსოფლიოში. სამხრეთ კავკასიის ჰიდროენერგორესურსების 70% საქართველოს ტერიტორიაზეა. ასათვისებელია ეკონომიკური ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალის თითქმის 90 %, წინასწარი გათვლებით იგი 40 მლრდ კვტ-სთ ელექტროენერგიას შეადგენს.

აჩვენებია, რომ ჰიდროენერგეტიკული რესურსების ეკონომიკური პოტენციალის რაციონალურად და ეფექტიანად ათვისების შემთხვევაში შესაძლებელი გახდება ქვეყნის ელექტროენერგიით უზრუნველყოფა და საბიუჯეტო შემოსავლების მნიშვნელოვანი ზრდა. ექსპერტული გათვლებით, ექსპორტირებული ელექტროენერგიის მოცულობამ შეიძლება 10-12 მლრდ კვტ/სთ-ს მიაღწიოს, რაც თითქმის სამჯერ აღემატება ენგურჰესის წლიურ საპროექტო ენერგოგამომუშავებას (4.43 მლრდ კვტ-სთ). საქართველოში წყლის რესურსების მართვა ადმინისტრაციული პრინციპის საფუძველზე ხორციელდება, რაც გამომდინარე ჭეშმარიტებიდან, რომ „წყალმა საზღვრები არ იცის“ ნაკლებეფექტიანია.

ადმინისტრაციული მოდელი მდინარის აუზის ფარგლებში ვერ უზრუნველყოფს წყალმოხმარების ეფექტიან დაგეგმვას წყალმოსარგებლების ინტერესებისა და გარემოდაცვითი მიზნების გათვალისწინებით. აღნიშნული მიზეზის გამო ხშირად იქმნება კონფლიქტური სიტუაციები სხვადასხვა დარგის წყალმოსარგებლებს შორის (ირიგაცია - ენერგეტიკა, ენერგეტიკა - მეთევზეობა, ირიგაცია - გარემოდაცვა და სხვ.).

ნაშრომში განხილულია ასევე წყლის რესურსების მართვის პრობლემები. წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენებისა და მდგრადი განვითარებისათვის რეკომენდებულია სააუზო მართვის სისტემაზე გადასვლა და წყლის დეფიციტის/სიჭარბის შეფასება მის მოთხოვნილებასთან მიმართებით, რაც უნდა გახდეს წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის ეროვნული პოლიტიკის საფუძველი. მოცემულია რეკომენდაციები მისი დაწყების წინაპირობების მოსამაზღვებლად განსახორციელებელ ღონისძიებათა შესახებ. საკითხის აქტუალობას განაპირობებს ის გარემოებაც, რომ ინტეგრირებული მართვის ეროვნული გეგმა წარმოადგენს ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივასთან თანხვედრის წინაპირობას, რაც მნიშვნელოვანია საქართველოს ევროინტეგრაციისათვის.

ნაშრომში შესრულებულია აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო ფართობების გასარწყავების არსებული მდგომარეობის ანალიზი, რაც მოსავლიანობის გაზრდის ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა. აქვე განხილულია მორწყვის მეთოდები და მოცემულია მათი შედარებითი ანალიზი. გაკეთებულია დასკვნა, რომ დატბორვის მეთოდის გამოყენება წყლის რესურსების რაციონალური გამოყენების თვალსაზრისით ნაკლებეფექტიანია

დაწვიმებითი ან წვეთური რწყვის მეთოდებთან შედარებით. შემათავზებელია ღონისძიებათა ჩამონათვალი ქვეყანაში სარწყავი წყლის გამოყენების ეფექტიანობის ასამაღლებლად, რაც ითვალისწინებს წყლის ოპტიმალური მოცულობის გამოყენებას. წინამდებე შემთხვევაში, წყლის დიდი დანახარჯის გარდა ადგილი ექნება ნიადაგის დეგრადაციას (ეროზია, დაჭაობება, დამლაშება). ნაშრომში განხილულია აგრეთვე აღმოსავლეთ საქართველოში, რომელიც ძირითადი წყალმომხმარებელია, მოსახლეობისა და ტერიტორიის წყალუზრუნველყოფის გაზრდის შესაძლებლობა ახალი წყალსაცავების მშენებლობით. გაკეთებულია რეკომენდაციები წყლის რესურსების ოპტიმალური გამოყენებისა და მდგრადი განვითარებისათვის, რაშიც მნიშვნელოვანი როლი ეკისრება წყლის რესურსების კადასტრის შედგენას, რომელიც წარმოადგენს წყლის ობიექტების კომპლექსური ფუნქციონირების საინფორმაციო უზრუნველყოფის, მიზნობრივი გამოყენების, მათი დაცვის, წყლის ნეგატიური ზემოქმედების არიდებისა და მისი შედეგების ლიკვიდაციის ღონისძიებების შემუშავება-დაგეგმვის საფუძველს.

ნაშრომში დანართების სახით მოცემულია საქართველოს მთავარი მდინარეების, აგრეთვე ტბებისა და ჭაობების ჰიდრომორფომეტრული მახასიათებლები; მყინვარების ძირითადი მახასიათებლები; შავი ზღვის სანაპირო მდინარეების მყარი ნატანის ჩამონადენი (საქართველოს ფარგლებში) და საირიგაციო არხების მახასიათებლები.

8. ქვეპროექტი: „ევროპის „მწვანე შეთანხმება“ და მისი გავლენა საქართველოს ენერგოსექტორზე“ (2020-2023)

ქვეპროექტის ხელმძღვანელი **ნოდარ მირიანაშვილი**, შემსრულებლები: **ქეთევან ვეზირიშვილი-ნოზაძე, დ.გამეზარდაშვილი, მ.ჯიბაშვილი.**

ნაშრომში ჩატარებულია საქართველოს ენერგეტიკის ენერგოეკონომიკური ანალიზი; განხილულია ენერგეტიკული სექტორის სამიზნე მაჩვენებლები და მახასიათებლები; ჩამოყალიბებულია ენერგოუსაფრთხოების, ენერგოდაზოგვისა და ენერგოეფექტიანობის დონის ამაღლების საკითხები. კლიმატის გლობალური ცვლილებების პირობებში ენერგეტიკის სექტორს განსაკუთრებული ყურადღება ენიჭება. მზის, ქარის, ჰიდრორესურსების, გეოთერმული ენერჯისა და ბიომასის გამოყენების ზრდა, სათბურის აირების ემისიის შემცირებისა და წიაღისეულ საწვავზე დამოკიდებული ეკონომიკის ენერჯის სუფთა წყაროებზე გადართვის საშუალებას იძლევა. ევროკავშირის მიზნები - ჩაანაცვლოს ტრადიციული ენერჯია განახლებადით - ყოველ ჯერზე უფრო ამბიციური ხდება. გლობალური მწვანე შეთანხმება, რომელიც ევროკავშირის ეკონომიკური ხედვის საფუძველი უნდა იყოს, დამატებით სტიმულს იძლევა ამისთვის.

ევროკავშირთან პოლიტიკური და ეკონომიკური ურთიერთობის გაღრმავებისთვის მნიშვნელოვანია საქართველოს კანონმდებლობის ევროპულთან ეტაპობრივი დაახლოება, რაც ხელს შეუწყობს კონკრეტული, გამჭვირვალე და ეფექტიანი ენერგეტიკული ბაზრის მოდელის ჩამოყალიბებას, მიმზიდველი და სტაბილური საინვესტიციო გარემოს შექმნას, საქართველოსა და ევროკავშირის ქვეყნებს შორის ენერგეტიკული რესურსებით ვაჭრობის განვითარებას, ეკონომიკურად და ეკოლოგიურად გამართლებული გზით განახლებადი ენერგეტიკული რესურსების ათვისებას და ენერგოეფექტიანობაზე ორიენტირებული ღონისძიებების განხორციელებას.

9. ქვეპროექტი: „ბუნებრივ-რესურსული პოლიტიკა და მისი ფორმირების თავისებურებანი საქართველოში“ (2023-2023)

ქვეპროექტის ხელმძღვანელი **ზ.ლომსაძე**, შემსრულებლები: **ო.ფარესიშვილი, ვ.მირზაყვი.**

	ნაშრომში ღრმად არის გაანალიზებული რესურსული პოლიტიკის არსი და პრინციპები; განსაზღვრულია ძირითადი ამოცანები. ხაზგასმულია, რომ სახელმწიფოს ბუნებრივ-რესურსული პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი ამოცანაა უზრუნველყოს ქვეყნის რესურსული პოტენციალის რაციონალური და დაბალანსებული მოპოვება, მოხმარება, დაცვა და აღწარმოება, რესურსების იმპორტზე დამოკიდებულების დონის შემცირება. ამასთან, რესურსული პოლიტიკის ფორმირებისას გასათვალისწინებელია მისი მიზნების, ამოცანების და განხორციელების საშუალებების შესაბამისობა ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ინტერესებთან. ხაზგასმულია ეკოლოგიური პოლიტიკის პრიმატი ინტენსიური ბუნებათსარგებლობისას. გაშუქებულია რესურსსარგებლობის მართვის რიგი მეთოდები და პრინციპები. შემოთავაზებულია წინადადებები ქვეყანაში რესურსსარგებლობის სფეროში არსებული პრობლემების გადაჭრის კომპლექსური და გადაუდებელი ღონისძიებების გატარების შესახებ. ჩატარებულია რესურსსარგებლობის პოლიტიკის სამართლებრივი საკითხების შეფასება კონსტიტუციის მუხლების, მოქმედი კანონებისა და კანონქვემდებარე აქტების, ასევე საერთაშორისო კონვენციებისა და ხელშეკრულებების გათვალისწინებით, რომლებიც კავშირშია ბუნებრივი რესურსების გამოყენების საკითხებთან. შემოთავაზებულია კონცეფცია, რომ ბუნებრივ-რესურსული პოლიტიკა მწვანე ეკონომიკის, ანუ ეკონომიკის ეკოლოგიზაციის კონცეფციას უნდა დაეფუძნოს, მოყვანილია რამოდენიმე პრინციპი (პოსტულატი), რომელიც აღნიშნულ კონცეფციას მიესადაგება. შემუშავებულია რესურსების ინტეგრირებული მართვის ერთიანი სისტემის კონცეფცია (რიმეს), ახსნილია მისი სტრუქტურა, გრაფიკული სქემა და ფუნქციონირების პრინციპი, წარმოდგენილია საქართველოს ბუნებრივი რესურსებისა და საწარმოო ძალების ელექტრონული პლატფორმის კონცეფცია და მოდელი.				
	რეკომენდაციები				
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="435 1234 683 1283">შეფასება</td> <td data-bbox="683 1234 1481 1283">დადებითი</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1283 683 1317"></td> <td data-bbox="683 1283 1481 1317">უარყოფითი</td> </tr> </table>	შეფასება	დადებითი		უარყოფითი
შეფასება	დადებითი				
	უარყოფითი				
შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო კვლევითი პროექტები	ანალიზი 2023 წელს ცენტრი მონაწილეობდა: სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ გამოცხადებულ ინფრასტრუქტურის საგრანტო კონკურსში „სსიპ - უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების დამოუკიდებელი სამეცნიერო-კვლევითი ერთეულების მატერიალურ ტექნიკური ბაზის განახლების ხელშეწყობის კონკურსი“. სადაც ცენტრმა მონაწილეობა მიიღო და გაიმარჯვა მე-5 ლოტში; სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ გამოცხადებულ საგრანტო კონკურსში - „საქართველოს საზღვრისპირა რეგიონების შემსწავლელი სამეცნიერო კვლევითი პროექტებისათვის - I ლოტი“. საკონკურსო პროექტის სახელწოდება: „მარნეულის მუნიციპალიტეტის ინტეგრალური რესურსების მართვის ოპტიმიზაცია ქვეყნის საზღვრისპირა ტერიტორიების მდგრადი განვითარების მნიშვნელოვანი ფაქტორი“. მაქსიმალური 15 ქულიდან პროექტი შეფასდა 10 ქულით; სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ გამოცხადებულ საგრანტო კონკურსში - „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიების შემსწავლელი სამეცნიერო კვლევითი პროექტებისათვის - I ლოტი“. საკონკურსო პროექტის სახელწოდება: „აფხაზეთის ავტონომიური				

	რესპუბლიკის ბუნებრივი რესურსების ელექტრონული საინფორმაციო პლატფორმის შემუშავება“. მაქსიმალური 15 ქულიდან პროექტი შეფასდა 9 ქულით; 4. სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ გამოცხადებულ საგრანტო კონკურსში - „ფუნდამენტური კვლევებისათვის სახელმწიფო სამეცნიერო გრანტები“. საკონკურსო პროექტის სახელწოდება: „საქართველოს ინტეგრალური რესურსების მართვის ოპტიმიზაცია - ქვეყნის მდგრადი სოციალ-ეკონომიკური განვითარების ძირითადი ფაქტორი“. მაქსიმალური 50 ქულიდან პროექტი შეფასდა 15 ქულით. ზემთმოყვანილი საგრანტო კონკურსებიდან 2-4 კონკურსებში ცენტრმა ვერ გაიმარჯვა.												
	რეკომენდაციები <table border="1" data-bbox="437 600 1481 719"> <tr> <td data-bbox="437 600 683 658">შეფასება</td> <td data-bbox="683 600 1481 658"><u>დადებითი</u></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 658 683 719"></td> <td data-bbox="683 658 1481 719">უარყოფითი</td> </tr> </table>	შეფასება	<u>დადებითი</u>		უარყოფითი								
შეფასება	<u>დადებითი</u>												
	უარყოფითი												
პატენტები	<table border="1" data-bbox="437 719 1481 902"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 719 1481 763">ანალიზი</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 763 1481 808">რეკომენდაციები</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 808 683 866">შეფასება</td> <td data-bbox="683 808 1481 866"><u>დადებითი</u></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 866 683 902"></td> <td data-bbox="683 866 1481 902">უარყოფითი</td> </tr> </table>	ანალიზი		რეკომენდაციები		შეფასება	<u>დადებითი</u>		უარყოფითი				
ანალიზი													
რეკომენდაციები													
შეფასება	<u>დადებითი</u>												
	უარყოფითი												
ბეჭდური/ ელექტრონული პროდუქციის გამოცემა საქართველოში (მონოგრაფიები, წიგნები, სახელმძღვანელოები, კრებულები, სამეცნიერო სტატიები)	<table border="1" data-bbox="437 902 1481 1330"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 902 1481 947">ანალიზი</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 947 1481 1099"> 2023 წელს ცენტრის მეცნიერთა თანაავტორობით გამოქვეყნებულია 41 სამეცნიერო სტატია, მათ შორის 12 უცხოეთში, გარდა ამისა, საქართველოში გამოიცა 4, ხოლო საღვარგარეთ - 1 ერთეული ბეჭდური პროდუქცია. ასევე მომზადდა და გამოიცა 1 სახელმძღვანელო. </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1099 1481 1144">რეკომენდაციები</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1144 683 1202">შეფასება</td> <td data-bbox="683 1144 1481 1202"><u>დადებითი</u></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1202 683 1330"></td> <td data-bbox="683 1202 1481 1330">უარყოფითი</td> </tr> </table>	ანალიზი		2023 წელს ცენტრის მეცნიერთა თანაავტორობით გამოქვეყნებულია 41 სამეცნიერო სტატია, მათ შორის 12 უცხოეთში, გარდა ამისა, საქართველოში გამოიცა 4, ხოლო საღვარგარეთ - 1 ერთეული ბეჭდური პროდუქცია. ასევე მომზადდა და გამოიცა 1 სახელმძღვანელო.		რეკომენდაციები		შეფასება	<u>დადებითი</u>		უარყოფითი		
ანალიზი													
2023 წელს ცენტრის მეცნიერთა თანაავტორობით გამოქვეყნებულია 41 სამეცნიერო სტატია, მათ შორის 12 უცხოეთში, გარდა ამისა, საქართველოში გამოიცა 4, ხოლო საღვარგარეთ - 1 ერთეული ბეჭდური პროდუქცია. ასევე მომზადდა და გამოიცა 1 სახელმძღვანელო.													
რეკომენდაციები													
შეფასება	<u>დადებითი</u>												
	უარყოფითი												
სამეცნიერო ფორუმებში მონაწილეობა (საქართველოში, უცხოეთში)	<table border="1" data-bbox="437 1330 1481 1581"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1330 1481 1375">ანალიზი</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1375 1481 1447"> 2023 წელს ცენტრის მეცნიერებმა მონაწილეობა მიიღეს 19 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაში, მათ შორის 4 ჩატარდა საზღვარგარეთ. </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1447 1481 1491">რეკომენდაციები</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1491 683 1550">შეფასება</td> <td data-bbox="683 1491 1481 1550"><u>დადებითი</u></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1550 683 1581"></td> <td data-bbox="683 1550 1481 1581">უარყოფითი</td> </tr> </table>	ანალიზი		2023 წელს ცენტრის მეცნიერებმა მონაწილეობა მიიღეს 19 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაში, მათ შორის 4 ჩატარდა საზღვარგარეთ.		რეკომენდაციები		შეფასება	<u>დადებითი</u>		უარყოფითი		
ანალიზი													
2023 წელს ცენტრის მეცნიერებმა მონაწილეობა მიიღეს 19 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციაში, მათ შორის 4 ჩატარდა საზღვარგარეთ.													
რეკომენდაციები													
შეფასება	<u>დადებითი</u>												
	უარყოფითი												
კვლევების შედეგების კომერციალიზაციის პოტენციალი	<table border="1" data-bbox="437 1581 1481 2098"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1581 1481 1626">ანალიზი</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1626 1481 1859"> კვლევის შედეგები ითვალისწინებს რეკომენდაციებს, რომლის ძირითადი მომხმარებელი უნდა იყოს ჩვენი ქვეყნის ხელისუფლების აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ორგანოები. წარმოდგენილ შედეგებს გააჩნია აგრეთვე კომერციალიზაციის პოტენციალი, ვინაიდან მიღებული შედეგების გათვალისწინება მნიშვნელოვანი იქნება ინვესტორების მიერ შესაბამისი პროექტების განხორციელებისას. </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1859 1481 1904">რეკომენდაციები</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="437 1904 1481 2011"> კვლევის შედეგად მომზადებული რეკომენდაციები წარედგინოს შესაბამის სამინისტროებსა და საქართველოს პარლამენტის შესაბამის კომიტეტებს, ასევე ყველა დაინტერესებულ პირს. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 2011 683 2069">შეფასება</td> <td data-bbox="683 2011 1481 2069"><u>დადებითი</u></td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 2069 683 2098"></td> <td data-bbox="683 2069 1481 2098">უარყოფითი</td> </tr> </table>	ანალიზი		კვლევის შედეგები ითვალისწინებს რეკომენდაციებს, რომლის ძირითადი მომხმარებელი უნდა იყოს ჩვენი ქვეყნის ხელისუფლების აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ორგანოები. წარმოდგენილ შედეგებს გააჩნია აგრეთვე კომერციალიზაციის პოტენციალი, ვინაიდან მიღებული შედეგების გათვალისწინება მნიშვნელოვანი იქნება ინვესტორების მიერ შესაბამისი პროექტების განხორციელებისას.		რეკომენდაციები		კვლევის შედეგად მომზადებული რეკომენდაციები წარედგინოს შესაბამის სამინისტროებსა და საქართველოს პარლამენტის შესაბამის კომიტეტებს, ასევე ყველა დაინტერესებულ პირს.		შეფასება	<u>დადებითი</u>		უარყოფითი
ანალიზი													
კვლევის შედეგები ითვალისწინებს რეკომენდაციებს, რომლის ძირითადი მომხმარებელი უნდა იყოს ჩვენი ქვეყნის ხელისუფლების აღმასრულებელი და საკანონმდებლო ორგანოები. წარმოდგენილ შედეგებს გააჩნია აგრეთვე კომერციალიზაციის პოტენციალი, ვინაიდან მიღებული შედეგების გათვალისწინება მნიშვნელოვანი იქნება ინვესტორების მიერ შესაბამისი პროექტების განხორციელებისას.													
რეკომენდაციები													
კვლევის შედეგად მომზადებული რეკომენდაციები წარედგინოს შესაბამის სამინისტროებსა და საქართველოს პარლამენტის შესაბამის კომიტეტებს, ასევე ყველა დაინტერესებულ პირს.													
შეფასება	<u>დადებითი</u>												
	უარყოფითი												

საექსპერტო მოღვაწეობა	ანალიზი 1. 2023 წელს ნოდარ მირიანაშვილს საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პრეზიდიუმის დადგენილებით მიენიჭა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ექსპერტის სტატუსი, საქართველოს უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების სამეცნიერო საქმიანობის წლიური ანგარიშების შესაფასებლად საინჟინრო მეცნიერებათა დარგში, ხოლო ზ.ლომსაძე ფლობს იმავე სტატუსს მეტალურგიის დარგში; 2. 2023 წელს რ.ფირცხალავამ მონაწილეობა მიიღო სტუ-ის სამთო-გეოლოგიური ფაკულტეტის საინჟინრო გეოდეზიისა და გეოინფორმატიკის დეპარტამენტსა (დოქტორანტი ელენე ბლიაძე, ხელმძღვანელი - ამავე დეპარტამენტის ასოცირებული პროფესორი ფატიმა ქვაცაბაია. დისერტაცია: „მიწის საკადასტრო მონაცემთა შექმნის მეთოდების სრულყოფა - ციფრულ-ტექნოლოგიური გადაწყვეტები. პროგრამა - საინჟინრო გეოდეზია) და აგრარული მეცნიერებისა და ბიოსისტემების ინჟინერინგის ფაკულტეტის აგროინჟინერიის დეპარტამენტში (დოქტორანტი ინა მაისურაძე, ხელმძღვანელი - ევგენი ბარათაშვილი. დისერტაცია: „რეგიონის აგრარული სფეროს განვითარების სტრატეგიები“. პროგრამა - აგრარული ეკონომიკა) სადისერტაციო საბჭოების მუშაობაში. რეკომენდაციები <table border="1" data-bbox="448 913 1481 996"> <tr> <td data-bbox="448 913 735 958">შეფასება</td> <td data-bbox="735 913 1481 958">დადებითი</td> </tr> <tr> <td></td> <td data-bbox="735 958 1481 996">უარყოფითი</td> </tr> </table>	შეფასება	დადებითი		უარყოფითი
შეფასება	დადებითი				
	უარყოფითი				
ახალგაზრდა მეცნიერთა სამეცნიერო მუშაობის ხელშეწყობა	ანალიზი 1. პ.კოლუაშვილის ხელმძღვანელობით სტუ-ის აგრარული მეცნიერებები და ბიოსისტემების ინჟინერინგის ფაკულტეტზე დოქტორანტმა გეგა ბალათურამ 2023 წლის ივლისში დაიცვა დისერტაცია ეკონომიკის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად თემაზე „ღვინის უნარჩენო წარმოება საჯარო-კერძო პარტნიორობის საფუძველზე“; 2. პ.კოლუაშვილის ხელმძღვანელობით სტუ-ის აგრარული მეცნიერებები და ბიოსისტემების ინჟინერინგის ფაკულტეტზე დოქტორანტმა ინა მაისურაძემ 2023 წლის ივლისში დაიცვა დისერტაცია ეკონომიკის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად თემაზე „საქართველოს აგრარული პოლიტიკის სტრატეგია“; 3. ცენტრის ახალგაზრდა მეცნიერი – რუსუდან ფირცხალავა (რომელმაც სადოქტორო ნაშრომი დაიცვა 2022 წლის 22 თებერვალს თემაზე „მიწის ფონდის ტრანსფორმაციის საკითხები საქართველოში“) აქტიურ მონაწილეობას იღებს ცენტრის სამეცნიერო თემატიკაში, კერძოდ იგი შემსრულებელია ქვეპროექტში „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის რესურსების კომპლექსური (ინტეგრალური) მართვის სისტემის ფორმირების კონცეპტუალურ-მეთოდოლოგიური მიდგომები“(2022-2024 წლები). აგრეთვე ის იყო პ.კოლუაშვილისა და ჯ.ფანჩულიძის სახელმძღვანელოს „მიწის ადმინისტრირება და მიწათსარგებლობის მონიტორინგი“ (თბილისი, საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, 2023 წელი, 234 გვ. ISBN 978-9941-28-914-9) ერთ-ერთი რეცენზენტი; 4. 2023 წელს გამოქვეყნებულ სამეცნიერო სტატიაში მონაწილეობდა სტუ-ის დოქტორანტი თამუნა ექვთიმიშვილი (ნოდარ გრძელიშვილი, ლაურა კვარაცხელია, თამუნა ექვთიმიშვილი - ტურისტულ - რეკრეაციული რესურსების ეკონომიკური შეფასება. სამეცნიერო ჟურნალი „სამართალი და ეკონომიკა“ N12. გვ.22-31.2021				

	http://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/338404/1/Samartali_Da_Ekonomika_2021_N12.pdf). რეკომენდაციები სასურველია მეტი ახალგაზრდა მკვლევარის ჩართვა კვლევებში. <table border="1" data-bbox="454 255 1481 344"> <tr> <td data-bbox="454 255 735 300">შეფასება</td> <td data-bbox="735 255 1481 300">დადებითი</td> </tr> <tr> <td data-bbox="454 300 735 344"></td> <td data-bbox="735 300 1481 344">უარყოფითი</td> </tr> </table>	შეფასება	დადებითი		უარყოფითი
შეფასება	დადებითი				
	უარყოფითი				
სამეცნიერო ნაშრომების მეცნოირომეტრული მონაცემები და მკვლევართა სამეცნიერო პროდუქტიულობის მაჩვენებელი	ანალიზი ლაურა კვარაცხელია Google scholar: ციტირების ინდექსი - 115; h-ინდექსი-3 ვებსივრცეში იძებნება 1 დოკუმენტი: 1. Rural tourism as a promising trend of small business in Georgia: Topicality, capabilities, peculiarities, O Paresishvili, L Kvaratskhelia, V Mirzaeva - Annals of Agrarian Science, 2017 – Elsevier, Citations -112. ნოდარ გრძელიშვილი Google scholar: ციტირების ინდექსი - 121; h-ინდექსი-3 ვებსივრცეში იძებნება 9 დოკუმენტი: 1. METHODOLOGICAL FEATURES AND PROBLEMS OF ASSESSMENT OF TOURIST AND RECREATIONAL RESOURCES OF THE TERRITORY- citations 9, N Grdzlishvili, L Kvaratskhelia, Sciences of Europe (Praha, Czech Republic) 3 (60); 2. Туризм как фактор ускорения интеграционных процессов на евразийском пространстве - citations 6, Н Грдзелишвили, ЭИ 1, 97-101 3. Ways to improve Human Resource Management in Local self-governments of Georgia- citations 2 , N Grdzlishvili, N Gogolauri; 4. SOCIO-ECONOMIC ASPECTS OF PROMOTING INTERNATIONAL TOURISM IN GEORGIA- citations 2, M PIRANASHVILI, N GRDZELISHVILI, Alexander Dubcek University of Trencin, Faculty of Social & Economic 13; 5. „რელიგიური ტურიზმი, როგორც მსოფლიო და რეგიონულ ეკონომიკაში საქართველოს ინტეგრაციის ფაქტორი“ . citations 2 6. გრძელიშვილი, VII სამეცნიერო კონფერენცია „ქრისტიანობა და ეკონომიკა“; 7. WHAT IS ETHICS AND WHY IS IT IMPORTANT FOR PUBLIC ADMINISTRATION - citations 1, N Grdzlishvili, D Sulamanidze INTEGRATION OF BUSINESS STRUCTURES: COMPETITION AND COOPERATION; 8. РЕЛИГИОЗНЫЙ ТУРИЗМ КАК ВАЖНЕЙШИЙ ФАКТОР УРЕГУЛИРОВАНИЯ И РАЗРЕШЕНИЯ КОНФЛИКТОВ (ГРУЗИЯ-АБХАЗИЯ)- citations 1, Н Грдзелишвили, Европейская исследовательская ассоциация «Oikonomos» (Вильнюс)2, 79-85; 9. Regional Clusters and Georgia - citations 1, N Grdzlishvili Materials of reports made at the international scientific-practical; 10. Tourism as a factor of acceleration of integration processes in Eurasian space - citations 1, N Grdzlishvili. გიორგი მაღალაშვილი Google Scholar: ციტირების ინდექსი -6; h -ინდექსი-2 ვებსივრცეში იძებნება 2 დოკუმენტი: 1. Postsedimentary Alterations of Coal-bearing Rocks and New Factors Affecting their Quality and Ingredient Composition as Exemplified by the Akhaltsikhe ..., G Maghalashvili - Bull. Georg. Natl. Acad. Sci, 2008 - science.org.ge;				

2. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები: 1(3), საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ზ.ლომსაძე... - 2023 - dspace.gela.org.ge.

ჯემალ კაკულია
 Google Scholar: ციტირების ინდექსი -3; h -ინდექსი-1
 იმეზნება 1 დოკუმენტი:
 Georgian natural resources (brief review), Z Lomsadze, O Paresishvili... - Annals of Agrarian ..., 2019 - journals.org.ge.

გივი თალაკვაძე
 Google Scholar: ციტირების ინდექსი -26; h -ინდექსი-3
 Scopus: ციტირების ინდექსი - 8; h - ინდექსი-1
 იმეზნება 3 დოკუმენტი:

1. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები: 1 (3) საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ლომსაძე... - 2023 - dspace.gela.org.ge;

2. ახალი მსოფლიო წესრიგის ფორმირება და მისი კავშირი გლობალური ინტეგრალური რესურსების პოტენციალთან, თალაკვაძე, გივი, კოლუაშვილი... - Economics & Business ..., 2023 - search.ebscohost.com;

3. Приоритеты и ресурсы Грузии: мифы, история, перспективы, Г Талаквადзе, З Ломсадзе... - ... i стальной розвиток, 2020 - dspace.nbu.gov.ua

იოსებ არჩვაძე
 Google Scholar: ციტირების ინდექსი -26; h -ინდექსი-1.
 იმეზნება 11 დოკუმენტი:

1. Government debt as an important factor for the economy growth (on the example of Georgia after 2000-s), J Archvadze - 2019 - dspace.tsu.ge

2. The subsistence minimum in Georgia and the necessity for determining its optimal level, P Koguashvili, J Archvadze - 2020 - dspace.tsu.ge;

3. INTEGRATION RELATIONS AS THE FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY AND POPULATIONS INCOME GROWING (A CASE OF ..., J Archvadze - ekonomisti - pgie.tsu.ge;

4. TAX BURDEN OF EMPLOYED PERSONS, I Archvadze - Globalization and Business, 2019 - eugb.ge;

5. REGIONAL PECULIARITIES OF THE PANDEMIC IN GEORGIA AT THE INITIAL STAGE OF THE CORONAVIRUS, A Sulaberidze, J Archvadze, N Gomelauri - Globalization and Business, 2021 - eugb.ge;

6. GLOBALIZATION AND INFLUENCE OF EXOGENOUS FACTORSON THE WELFARE OF THE POPULATION OF GEORGIA, I Archvadze - Globalization and Business, 2018 - eugb.ge;

7. GLOBALIZATION AND INFLUENCE OF EXOGENOUS FACTORSON THE WELFARE OF THE POPULATION OF GEORGIA, I Archvadze - Globalization and Business, 2018 - eugb.ge;

8. Migration Trends and Migration Potential of Georgia's Population A Sulaberidze, J Archvadze, V Sulaberidze - Migration from the Newly ..., 2020 – Springer;

9. Transformation of state function in the post-pandemic period J Archvadze - 2021 - dspace.tsu.ge;

10. The migration and potential of Georgian population from the period of gaining independence until today, A Sulaberidze, I Archvadze, V Sulaberidze - Economisti, 2018 - researchgate.net;

11. Calculation of Conditionality of Macroeconomic Indicators In the Case of Globalization (On the example of GDP of Georgia), J Archvadze - Globalization & Business, 2016.

ვახტანგ გელაძე

Google Scholar: ციტირების ინდექსი -29; h -ინდექსი-2

იქმნება 16 დოკუმენტი:

1. Geographical Information System for Sustainable Management of Water Resources, V Geladze, N Bolashvili, N Machavariani... - International Journal of ..., 2016 - academia.edu;
2. Crisis intensification of geocological situation of the Caucasus Black Sea coast and the strategy of risk reduction..., R Gobejishvili, N Bolashvili, V Geladze... - Procedia-Social and ..., 2011 – Elsevier;
3. Inland Waters, V Geladze, N Bolashvili, T Karalashvili... - The Physical Geography ..., 2022 – Springer;
4. Assessment of Water Resources and Inculcation of Controlled Water Consumption System, V Geladze, N Bolashvili, T Karalashvili... - International Journal of ..., 2017 - academia.edu;
5. Water economy balance-the basis of water supply assessment., V Geladze, T Karalashvili, N Bolashvili... - Annals of Agrarian ..., 2019 - files.techinformi.ge;
6. The Experimental Research of Ablation of Adishi Glacier Tongue T Karalashvili, N Bolashvili, V Geladze... - Georgian ..., 2022 journals.4science.ge;
7. Georgian natural resources (brief review), Z Lomsadze, O Paresishvili... - Annals of Agrarian ..., 2019 - journals.org.ge;
8. Calculation of Water Economy Balance for Water Management VN Geladze, N Bolashvili, T Karalashvili... - International Journal of ..., 2019 - academia.edu;
9. Efficient use of water resources in agriculture, N Bolashvili, T Karalashvili, V Geladze... - Procedia Environmental ..., 2015 – Elsevier;
10. The ecological problems of rivers of Georgia (the Caspian Sea basin) Z Lomsadze, K Makharadze, R Pirtskhalava - Annals of agrarian science, 2016 – Elsevier;
11. Sustainable Management of Water Resources on the Background of Current Climate Change, N Bolashvili, T Karalashvili, V Geladze, N Machavariani... - Earth, 2017 - academia.edu;
12. Inner waters, V Geladze, N Bolashvili, N Machavariani... - Geography of ..., 2013 - TSU Publishing Tbilisi;
13. Analysis of factors causing desertification in Georgia, N Bolashvili, V Geladze, T Karalashvili, N Machavariani... - Collected papers of the ..., 2014;
14. Water resources of Kakheti, V Geladze, N Bolashvili, N Machavariani, T Karalashvili - International Scholarly and ..., 2016;
15. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები: 1 (3) საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ლომსაძე... - 2023 - dspace.gela.org.ge;
16. საქართველოს მტკნარი წყლის რესურსული პოტენციალი და მენეჯ-მენტი, გელაძე, ვ., გელაძე, გ., ბოლაშვილი, ნ., მაჭავარიანი, ნ. - 2008 - openlibrary.ge.

ქეთევან მახარაძე

Google Scholar: ციტირების ინდექსი - 45; h -ინდექსი-2

იქმნება 3 დოკუმენტი:

1. The ecological problems of rivers of Georgia (the Caspian Sea basin), Z Lomsadze, K Makharadze, R Pirtskhalava - Annals of agrarian science, 2016 – Elsevier;

2. PROBLEMS OF DRINKING WATER IN KAKHETI REGION, Z Lomsadze, K Makharadze, D Gamezardashvili... - Journal of ..., 2018 - fimek.edu.rs;

3. Water resources of Kakheti and ecological problems, Z Lomsadze, K Makharadze, M Tsitskishvili... - Annals of Agrarian ..., 2017 – Elsevier.

ნოდარ მირიანაშვილი

Google Scholar: ციტირების ინდექსი -14; h -ინდექსი-2

Scopus: ციტირების ინდექსი - 0; h - ინდექსი-1

იქებნება 2 დოკუმენტი:

1. Gomelauri B.I., Vezirishvili O.Sh., Mirianashvili N.A. Proceses intensification of heat and mass transfer when drying tea. 6th Miami international symposium on heat and mass transfer. Miami, Florida, USA. 1990.

2. N.Mirianashvil, K.Vezirishvili – Nozadze, T.Megrelidze, T.Gedevanishvili, N.Gdzlishvili, V.Bakhtadze, V.Khtashvili. Energy Conservation with heat pump technology in milk industry. აკად. ი.ფრანგიშვილის დაბადების 85 წლისთავისადმი მიძღვნილი საერთაშო-რისო სამეცნიერო კონფერენცია - “საინფორმაციო და კომპიუტერული ტექნოლოგიები მოდელი-რება, მართვა”. თბილისი, 2015 წ. 3-5 ნოემბერი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი.

ქეთევან ვეზირიშვილი-ნოზაძე

Google Scholar: ციტირების ინდექსი -70; h -ინდექსი-6.

იქებნება 20 დოკუმენტი:

1. THE EUROPEAN “GREEN AGREEMENT” AND ITS IMPACT ON GEORGIA'S ENERGY SECTOR, K. Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava, T Kanashvili - seu.edu.ge;

2. Renewable and non-Traditional Energy Sources, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani... - Actual trends of ..., 2021 - researchgate.net;

3. Impact of Climate Change on Georgia's Energy Sector-Vulnerability and Adaptation, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani... - Proceedings of the ..., 2021 - researchgate.net;

4. Georgian natural resources (brief review), Z Lomsadze, O Paresishvili... - Annals of Agrarian ..., 2019 - journals.org.ge;

5. Black Sea submarine cable-the way to Georgia's economic recover, K Vezirishvili-Nozadze... - " Intercultural Dialogues" ..., 2023 - journals.4science.ge;

6. RENEWAL ENERGY RESOURCES ENERGY SAVING POLITICS ROLE IN THE COUNTRY'S AGRARIAN SECTOR SERVICE ..., N Kavlashvili, K Vezirishvili-Nozadze - ... საწარმოო ძალები და ... - iverieli.nplg.gov.ge;

7. UAC 681.3 Energy Efficiency-The Most Important Factor in Increasing The Country's Energy Independence, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani, E Pantskhava - researchgate.net;

8. Renewable, non-traditional energy resources management and development of their development program in Georgia", K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - International Scientific Conference" Science ..., 2019;

9. Energy efficiency-the cornerstone of modern development, K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - ... , Economic, Legal and Social Problems of ..., 2019;

10. Potential directions of energy resources in Georgia, K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - Proceedings of the IV International Scientific ..., 2016;

11. Non-traditional, renewable resources-an alternative to solving environmental problems, K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - Proceedings of the IV International Scientific;

12. Analysis of the Development of the Electricity Sector in Georgia and Shadows (Results), K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - ... " Modern Energy Problems and Ways to Solve ..., 2020;

13. Energy Efficiency-The Most Important Factor in Increasing The Country's Energy Independence, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani, E Pantskhava - The World of Science and ..., 2021;

14. Introduction of new energy and heat supply systems in Georgian agriculture K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava - Proceedings of the III Georgian-Polish ..., 2017;

15. Climate Change Impact Assessment on Energy. Ankara, Turkey, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani, E Pantskhava - Middle East 5th International ..., 2021;

16. Variable renewable and nontraditional energy sources, K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani - ... and Practcal Conference,, Actual Trends of ..., 2021;

17. " Energy efficiency-the most important factor in the growth of the country's energy independence", International Scientific and Practical Conference," ..., K Vezirishvili-Nozadze, M Jishkariani, E Pantskhava - London18;

19. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები: 1 (3) საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ლომსაძე... - 2023 - dspace.gela.org.ge;

20. ევროპის „მწვანე შეთანხმება“ და მისი გავლენა საქართველოს ენერგეტიკულ სექტორზე; K Vezirishvili-Nozadze, E Pantskhava... - Vectors of Social ..., 2022 - vss.openjournals.ge.

რუსუდან ფირცხალავა
ციტირების ინდექსი 53; h ინდექსი - 3.
ვებ სივრცეში იძებნება 5 დოკუმენტი:

1. The Ecological Problems of rivers of Georgia (the Caspian Sea Bazin) (Z.Lomsadze, K.Makharadze, R.Pirtkhalava), Annals of agrarian science, 2016, 27 ციტირება;
2. Predicting the Use of Land Resources and Plannig Issues (R.Pirtskhalava), 2022;
3. Rational Use of Land Resources – the Determening Factor of Country Food Security (R.pirtskhalava), 2022;
4. Water Resources of Kakheti and Ecological Problems (Z.Lomsadze, K.Makharadze, R.Pirtkhalava), ციტირება 20, 2017;
5. Problems of Drinking Water in Kakhety Region (Z.Lomsadze, K.Makharadze, R.Pirtkhalava), 2018.

პაატა კოლუაშვილი
ციტირების ინდექსი 73; h ინდექსი - 3.
ვებ სივრცეში იძებნება 5 დოკუმენტი:

1. The Role of Wine in Tourizm Development in Kakhety Region (P.Koguashvili, M.Ososhvili), 2022;
2. From Traditional to “Smart” Agriculture Advanteges,Challenges and Prospets of Digitization (P.Koguashvi, E.Kharaishvili), 2024;
3. Inclusive Entrepreneuril Development Reform Ain Directions in Georgia (P.Koguashvi, D.Mamukelashvili), 2023;
4. ეკონომიკური პროფილი: ტომი 18 N1(25) (P.Koguashvi), 2023;
- 5.Cluster as a Means of Increasing Innovation in the Region (P.Koguashvi, M.Chechelashvili), 2023.

დავით დამეზარდაშვილი

	ციტირების ინდექსი 1; h ინდექსი - 1. ვებ სივრცეში იმეზნება 1 დოკუმენტი: 1. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები 1(3), (დ.გამეზარდაშვილი), 2023. ნოდარ ჭითანავა ციტირების ინდექსი 32; h ინდექსი - 2. ვებ სივრცეში იმეზნება 2 დოკუმენტი: 1. საქართველოს საწარმოო ძალები და ბუნებრივი რესურსები 1(3), (ნ.ჭითანავა), 2023. 2. ბუნებრივ-რესურსული პოტენციალის ინტეგრალური მართვის პრობლემები (ნ.ჭითანავა), ბიზნესი და კანონმდებლობა, 2023. გელა ლობჯანიძე ციტირების ინდექსი 9; h ინდექსი - 2. ვებ სივრცეში იმეზნება 4 დოკუმენტი: 1. Geotourism Potential of Georgia (The Caucasus) (გელა ლობჯანიძე და ავტორები), 8 ციტირება, 2021; 2. Potential Geoparks of Georgia (გელა ლობჯანიძე, ი.გამყრელიძე და სხვები), 1 ციტირება, 2021; 3. Globalization and the Trends of Modern Socioeconomic Development of Georgia (გელა ლობჯანიძე), 1 ციტირება, 2021; 4. ეკონომიკა და ფინანსები N1 ქეთევან მდინარაძე, გელა ლობჯანიძე, ეკა აბესაძე - ინფორმაციული ტექნოლოგიების მშენებლობაში: მათი გავლენა მშენებლის პროფესიაზე (Ketevan Mdinardze, Gela Lobjanidze, Eka Abesadze - Information Technologies in Construction: Their Impact on the Profession of Construction), 2023. რეკომენდაციები სასურველია მეტი პუბლიკაციები უცხოენოვან გამოცემებში, რაც უთუოდ აამაღლებს პროექტში მონაწილე ცნობილ მეცნიერთა მნიშვნელოვანი სამეცნიერო ნაშრომების მეცნიერობებზე მათი მათი გავლენა და ცენტრის მეცნიერთა ციტირების ინდექსებს. <table border="1" data-bbox="526 1198 1420 1279"> <tr> <td data-bbox="526 1198 782 1243">შეფასება</td> <td data-bbox="782 1198 1420 1243">დადებითი</td> </tr> <tr> <td data-bbox="526 1243 782 1279"></td> <td data-bbox="782 1243 1420 1279">უარყოფითი</td> </tr> </table>	შეფასება	დადებითი		უარყოფითი
შეფასება	დადებითი				
	უარყოფითი				

დარგობრივი კომისიის თავმჯდომარე

სამთო ტექნოლოგიების დოქტორი,

სტუ-ს პროფესორი, სტუ-ს სამთო-გეოლოგიური ფაკულტეტის

შახტა-ლაბორატორიის ხელმძღვანელი

დ.კუპატაძე

დარგობრივი კომისიის მდივანი

აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,

სტუ-ს თბოენერგეტიკის, ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებისა

და ენერგოაუდიტის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი

ნ. არაბიძე

